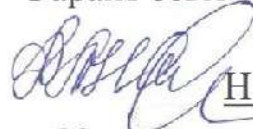

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
Кафедра Права (№ 702)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

Наталія ФЕДОСЕНКО

«29» серпня 2024 р.

СИЛАБУС
ОБОВ'ЯЗКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МІЖНАРОДНЕ ПОВІТРЯНЕ ТА КОСМІЧНЕ ПРАВО

Галузь знань: 08 ПРАВО

Спеціальність: 081 ПРАВО

Освітньо-професійна програма: ПРАВО

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Форма навчання: денна та заочна

Силабус введено в дію з 01.09.2024 року

Розробник:

Доцент кафедри права, кандидат юридичних наук,
доцент, почесний професор «ХАІ» Алла ГОРДЕЮК

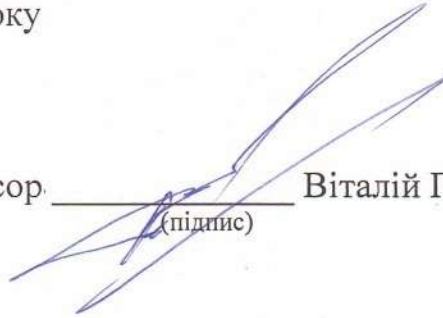

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри права
гуманітарно-правового факультету:

Протокол № 1 від 29. 08.2024 року

Завідувач кафедри права,
доктор юридичних наук, професор

(підпис)

Віталій ПАВЛИКІВСЬКИЙ

Загальна інформація про викладача

ПІБ: *Гордеюк Алла Олександрівна*

Посада: *доцент кафедри Права*

Науковий ступінь: *кандидат юридичних наук*

Вчене звання: *доцент, професор «ХАІ»*

Перелік дисциплін, які викладає: *Цивільне право (частина 1), Право інтелектуальної власності, Право промислової власності, Актуальні питання правового регулювання в аерокосмічній галузі*

Напрями наукових досліджень: *проблеми правового регулювання у сфері цивільних відносин (зокрема у сфері права інтелектуальної власності, спадкового права тощо), трудового права, міжнародного космічного та повітряного права.*

1. Опис навчальної дисципліни

Форма навчання – денна, заочна

Семестр, в якому викладається дисципліна – 8

Дисципліна обов'язкова

Загальна кількість годин за навчальним планом за денною формою навчання - 105 годин/ 3,5 кредитів ЄКТС. Кількість годин аудиторної роботи - 60 та самостійної роботи здобувачів - 45.

Загальна кількість годин за навчальним планом за заочною формою навчання - 105 годин/ 3,5 кредитів ЄКТС. Кількість годин аудиторної роботи - 14 та самостійної роботи здобувачів - 91.

Види занять – лекції, семінари

Вид контролю – модульний контроль, іспит

Мова викладання – українська

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування та засвоєння правових знань, пов'язаних з регулюванням міжнародних польотів та іншими видами використання повітряного простору, а також формування та засвоєння правових знань пов'язаних з правовим режимом космічного простору, включаючи небесні тіла, і регулюванням діяльності держав по використанню космосу.

Завдання: набуття знань з виникнення і розвитку міжнародного повітряного права; засвоєння понять та основних принципів міжнародного повітряного права; отримання знань щодо правової регламентації міжнародних польотів і режиму повітряного простору, правил здійснення польотів у міжнародному повітряному просторі; набуття знань з правового регулювання комерційної діяльності іноземних авіапідприємств та діяльності Міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО); опанування знаннями з поняття і сутності міжнародних правовідносин, що виникають в результаті космічної діяльності, співвідношення міжнародного права та міжнародного космічного права; засвоєння основних принципів

міжнародного космічного права, особливостей правового регулювання космічної діяльності, правового статусу суб'єктів та об'єктів міжнародного космічного права; набуття знань щодо форм співробітництва в рамках ООН та в рамках міжурядових та неурядових організацій, відповідальності держав у випадку правопорушень у сфері космічних відносин; визначення перспектив розвитку міжнародного космічного права.

Компетентності, які набуваються

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.
- ЗК15. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Спеціальні компетентності (СК)

- СК 3. Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, до прав свобод людини, розуміння їх правової природи.
- СК5. Здатність застосовувати знання засад і змісту інститутів міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.
- СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.
- СК12. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.
- СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.
- СК14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.
- СК15. Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування та інших юридичних документів.
- СК16. Здатність до логічного критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Програмні результати навчання:

- ПРН 5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.
- ПРН 8. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.
- ПРН 15. Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.
- ПРН 20. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.
- ПРН 21. Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.
- ПРН 22. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

Модуль 1.
Змістовний модуль 1. «Міжнародне повітряне право»

Тема 1. Міжнародне повітряне право як галузь міжнародного публічного права

За даною темою (денна форма навчання):

- форма занять : лекції, семінарські заняття, самостійна робота;
- обсяг аудиторного навантаження: лекції 2 год, семінари – 2 год;
- обсяг самостійної роботи здобувачів – 4 год.

За даною темою (заочна форма навчання):

- форма занять : лекції, семінарські заняття, самостійна робота;
- обсяг аудиторного навантаження: лекції 0,5 год, семінари – 0,5 год;
- обсяг самостійної роботи здобувачів – 8 год.

Стисла анотація до теми: Становлення та розвиток міжнародного повітряного права. Поняття та місце міжнародного повітряного права у системі права. Предмет та метод міжнародного повітряного права. Принципи міжнародного повітряного права. Система міжнародного повітряного права. Міжнародне повітряне право як напрям наукових досліджень у системі міжнародного права. Україна як суб'єкт міжнародного повітряного права. Метод міжнародного повітряного права. Принцип імунітету повітряних суден, що знаходяться на державній некомерційній службі як спеціальний принцип міжнародного повітряного права.

Тема 2. Джерела міжнародного повітряного права

За даною темою (денна форма навчання):

- форма занять : лекції, семінарські заняття, самостійна робота;
- обсяг аудиторного навантаження: лекції 2 год, семінари – 2 год;
- обсяг самостійної роботи здобувачів – 4 год.

За даною темою (заочна форма навчання):

- форма занять : лекції, семінарські заняття, самостійна робота;
- обсяг аудиторного навантаження: лекції 0,5 год, семінари – 0,5 год;
- обсяг самостійної роботи здобувачів – 5 год.

Стисла анотація до теми: Поняття та види джерел міжнародного повітряного права. Міжнародні нормативні акти як джерела МПП. Міжнародні звичаї та інші джерела МПП. Правовий режим відкритого неба. Особливості застосування міжнародного звичаю як форми права у міжнародному повітряному праві. Україна як учасниця конвенцій у сфері міжнародного повітряного права.

Тема 3. Міжнародні організації як суб'єкти міжнародного повітряного права

За даною темою (денна форма навчання):

- форма занять : лекції, семінарські заняття, самостійна робота;
- обсяг аудиторного навантаження: лекції 2 год, семінари – 2 год;
- обсяг самостійної роботи – 2 год.

За даною темою (денна форма навчання):

- форма занять : лекції, семінарські заняття, самостійна робота;
- обсяг аудиторного навантаження: лекції 0,5 год, семінари – 0,5 год;
- обсяг самостійної роботи здобувачів – 5 год.

Стисла анотація до теми: Поняття та види міжнародних організацій. Міжнародна організація цивільної авіації (ІКАО). Міжнародна асоціація повітряного транспорту (ІАТА). Регіональні міжнародні організації. Участь України в міжнародних організаціях з міжнародної авіаційної діяльності.

Тема 4. Правовий режим повітряного простору та міжнародних польотів

За даною темою (денна форма навчання):

- форма занять : лекції, семінарські заняття, самостійна робота;
- обсяг аудиторного навантаження: лекції 2 год, семінари – 2 год;
- обсяг самостійної роботи здобувачів – 2 год.

За даною темою (заочна форма навчання):

- форма занять : лекції, семінарські заняття, самостійна робота;
- обсяг аудиторного навантаження: лекції 0,5 год, семінари – 0,5 год;
- обсяг самостійної роботи здобувачів – 6 год

Стисла анотація до теми: Поняття повітряного простору та правового режиму повітряного простору. Нормативно-правові джерела, що регламентують міжнародні польоти та використання міжнародного повітряного простору. Правовий режим використання повітряного простору України. Міжнародно-правове регулювання польотів над відкритим морем. Міжнародно-правове регулювання польотів над архіпелажними водами. Міжнародно-правове регулювання польотів над міжнародними протоками. Правила перебування іноземного повітряного судна в межах державної території.

Тема 5. Правовий статус повітряних суден та екіпажу при здійсненні міжнародних польотів

За даною темою (денна форма навчання):

- форма занять : лекції, семінарські заняття, самостійна робота;
- обсяг аудиторного навантаження: лекції 2 год, семінари – 2 год;

– обсяг самостійної роботи здобувачів – 3 год.

За даною темою (заочна форма навчання):

- форма занять : лекції, семінарські заняття, самостійна робота;
- обсяг аудиторного навантаження: лекції 0,5 год, семінари – 0,5 год;
- обсяг самостійної роботи здобувачів – 6 год.

Стисла анотація до теми: Види повітряних суден, що здійснюють міжнародні польоти та особливості їх правового статусу. Національність та місцезнаходження повітряного судна. Правовий статус екіпажу повітряних суден, що здійснюють міжнародні польоти. Право власності на повітряні судна. Роль от напрудатність повітряного судна, що здійснює міжнародні польоти. Вимоги для членів екіпажу повітряного судна, які приймають участь у міжнародних польотах та їх сертифікація.

Тема 6. Правовий режим міжнародних авіаперевезень

За даною темою (денна форма навчання):

- форма занять : лекції, семінарські заняття, самостійна робота;
- обсяг аудиторного навантаження: лекції 2 год, семінари – 2 год;
- обсяг самостійної роботи здобувачів – 3 год.

За даною темою (заочна форма навчання):

- форма занять : лекції, семінарські заняття, самостійна робота;
- обсяг аудиторного навантаження: лекції 0,5 год, семінари – 0,5 год;
- обсяг самостійної роботи здобувачів – 6 год.

Стисла анотація до теми: Правове регулювання міжнародних повітряних перевезень (авіаперевезень). Конвенція про уніфікацію деяких правил міжнародних повітряних перевезень. Договір про перевезення повітряним транспортом (авіаперевезення) та їх види. Поняття та види авіатранспортної документації та вимоги да її оформлення. Основні положення Повітряного кодексу України щодо міжнародних авіаперевезень.

Тема 7. Відповідальність у міжнародному повітряному праві

За даною темою (денна форма навчання):

- форма занять : лекції, семінарські заняття, самостійна робота;
- обсяг аудиторного навантаження: лекції 2 год, семінари – 2 год;
- обсяг самостійної роботи здобувачів – 3 год.

За даною темою (заочна форма навчання):

- форма занять : лекції, семінарські заняття, самостійна робота;
- обсяг аудиторного навантаження: лекції 0,25 год, семінари – 0,5 год;
- обсяг самостійної роботи здобувачів – 5 год.

Стисла анотація до теми: Відповідальність держави та авіаперевізника за правопорушення у міжнародному повітряному праві. Міжнародне співробітництво у боротьбі з актами незаконного втручання в діяльність

цивільної авіації (АНВ). Відповідальність перед третіми особами у міжнародному повітряному праві. Види АНВ, що можуть бути вчинені під час міжнародних польотів. Захоплення повітряного судна як АНВ та відповідальність за вчинені злочинні дії.

Модульний контроль.

Змістовний модуль 2. «Міжнародне космічне право»

Тема 8. Міжнародне космічне право як галузь міжнародного публічного права

За даною темою (денна форма навчання):

- форма занять : лекції, семінарські заняття, самостійна робота;
- обсяг аудиторного навантаження: лекції 4 год, семінари – 2 год;
- обсяг самостійної роботи здобувачів – 4 год.

За даною темою (заочна форма навчання):

- форма занять : лекції, семінарські заняття, самостійна робота;
- обсяг аудиторного навантаження: лекції 0,5 год, семінари – 0,5 год;
- обсяг самостійної роботи здобувачів – 10 год.

Стисла анотація до теми: Поняття та предмет міжнародного космічного права. Етапи становлення міжнародного космічного права. Характерні риси сучасного міжнародного космічного права. Міжнародні сучасні космічні проекти та участь в них України. Комерціалізація космічної діяльності. Правові аспекти космічного туризму.

Тема 9. Принципи та джерела міжнародного космічного права

За даною темою (денна форма навчання):

- форма занять : лекції, семінарські заняття, самостійна робота;
- обсяг аудиторного навантаження: лекції 4 год, семінари – 2 год;
- обсяг самостійної роботи здобувачів – 4 год.

За даною темою (заочна форма навчання):

- форма занять : лекції, семінарські заняття, самостійна робота;
- обсяг аудиторного навантаження: лекції 0,5 год, семінари – 0,5 год;
- обсяг самостійної роботи здобувачів – 12 год.

Стисла анотація до теми: Принципи міжнародного космічного права.

Поняття та види джерел міжнародного космічного права. Звичаєві норми як джерела міжнародного космічного права. Міжнародні нормативні акти як джерела міжнародного космічного права. Договір про космос. Конвенція про реєстрацію. Угода про Місяць. Угода про рятування. Конвенція про відповідальність.

Тема 10. Міжнародно-правовий статус об'єктів міжнародного космічного права

За даною темою (денна форма навчання):

- форма занять : лекції, семінарські заняття, самостійна робота;
- обсяг аудиторного навантаження: лекції 2 год, семінари – 4 год;
- обсяг самостійної роботи здобувачів – 4 год.

За даною темою (заочна форма навчання):

- форма занять : лекції, семінарські заняття, самостійна робота;
- обсяг аудиторного навантаження: лекції 0,5 год, семінари – 1 год;
- обсяг самостійної роботи здобувачів – 10 год.

Стисла анотація до теми: Поняття та види космічних об'єктів. Правовий статус об'єктів, що відносять до космічного сегмента та наземного сегменту. Міжнародно-правовий режим космічних об'єктів. Правовий режим міжнародної космічної станції як космічного об'єкта. Порядок реєстрації космічних об'єктів.

Тема 11. Міжнародно-правовий статус суб'єктів міжнародного космічного права

За даною темою (денна форма навчання):

- форма занять : лекції, семінарські заняття, самостійна робота;
- обсяг аудиторного навантаження: лекції 2 год, семінари – 4 год;
- обсяг самостійної роботи здобувачів – 4 год.

За даною темою (заочна форма навчання):

- форма занять : лекції, семінарські заняття, самостійна робота;
- обсяг аудиторного навантаження: лекції 0,5 год, семінари – 1 год;
- обсяг самостійної роботи здобувачів – 10 год.

Стисла анотація до теми: Держави як суб'єкти міжнародного космічного права. Міжнародні організації як суб'єкти міжнародного космічного права. (Міжнародна федерація астронавтики, Світова організація супутникового дослідження Землі, Комітет ООН з мирового дослідження космічного простору, Європейське космічне агентство, Міжнародний союз електрозв'язку). Поняття та правовий статус космонавтів. Юридичні особи та їх участь у космічній діяльності.

Тема 12 . Міжнародно-правовий режим космічного простору, Місяця та інших небесних тіл

За даною темою (денна форма навчання):

- форма занять : лекції, семінарські заняття, самостійна робота;
- обсяг аудиторного навантаження: лекції 2 год, семінари – 2 год;
- обсяг самостійної роботи здобувачів – 4 год.

За даною темою (заочна форма навчання):

- форма занять : лекції, семінарські заняття, самостійна робота;
- обсяг аудиторного навантаження: лекції 0,5 год, семінари – 1 год;
- обсяг самостійної роботи здобувачів – 10 год.

Стисла анотація до теми: Співвідношення понять космосу та космічного простору. Міжнародно-правовий режим космічного простору. Делімітація повітряного і космічного простору. Поняття геостационарної орбіти (ГСО) та її міжнародно-правовий режим. Поняття небесного тіла. Правовий статус Місяця та інших небесних тіл. Міжнародно-правовий статус космічних об'єктів на Місяці. Свобода наукових досліджень на Місяці. Міжнародно-правовий статус космічних об'єктів на Місяці. Міжнародно-правовий режим експлуатації природних ресурсів небесних тіл, в тому числі Місяця.

Тема 13.Відповідальність у міжнародному космічному праві

За даною темою (денна форма навчання):

- форма занять : лекції, семінарські заняття, самостійна робота;
- обсяг аудиторного навантаження: лекції 2 год, семінари – 2 год;
- обсяг самостійної роботи здобувачів – 4 год.

За даною темою (заочна форма навчання):

- форма занять : лекції, семінарські заняття, самостійна робота;
- обсяг аудиторного навантаження: лекції 0,25 год, семінари – 0,5 год;
- обсяг самостійної роботи здобувачів – 10 год.

Стисла анотація до теми: Особливості міжнародно-правової відповідальності в космічному праві. Види відповідальності в міжнародному космічному праві. Характеристика основних положень Конвенції про міжнародну відповідальність за шкоду, заподіяну космічними об'єктами 1972 р. Зміст та форми політичної відповідальності в міжнародному космічному праві. Зміст та форми матеріальної відповідальності в міжнародному космічному праві.

Модульний контроль

4. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання навчальним планом не передбачені.

5. Методи навчання

Проведення аудиторних (он-лайн) лекційних, семінарських (практичних) занять, самостійна робота студентів за матеріалами, опублікованими кафедрою (методичні, навчальні посібники), підручниками, електронним ресурсом.

6. Методи контролю

Під час вивчення дисципліни застосовується поточний, модульний та підсумковий контроль.

Поточний контроль проводиться для оцінювання рівня навчальних досягнень під час семінарських, практичних занять та якості виконання самостійної роботи та передбачає перевірку рівня засвоєння знань, умінь і навичок студентом з кожного окремого модуля навчальної дисципліни. Поточний контроль – проведення семінарських занять, відпрацювання академічних заборгованостей.

Поточний контроль під час проведення семінарських занять передбачає перевірку рівня засвоєння знань, умінь і навичок студентом з кожного окремого навчального (змістового) модуля навчальної дисципліни та їх корекцію. Прозорість оцінювання рівня знань студентів забезпечується чіткими критеріями.

Модульний контроль – визначає якість виконаної студентом навчальної роботи з певного навчального (змістового) модуля та оцінюється за сукупними підсумками поточної успішності, включаючи виконану індивідуальну, самостійну та модульну контрольну роботу.

Підсумковий контроль – виставляється як сума балів з усіх модулів навчальної дисципліни та обраховується, як правило, як середнє арифметичне складових модулів.

7. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

7.1. Розподіл балів, які отримують студенти (кількісні критерії оцінювання)

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Робота на лекціях	0...1	7	0...7
Виконання практичних робіт, доповідь на семінарах		7	0...22
Модульний контроль	0...20	1	0...20
Змістовний модуль 2			
Робота на лекціях	0...1	8	0...8
Виконання практичних робіт, доповідь на семінарах		8	0... 23
Модульний контроль	0...20	1	0...20
Усього за семестр			0...100

*за одне практичне заняття або доповідь на семінарі в межах 1-го, 2-го змістових модулів студент може отримати 5 балів

** якщо сумарна кількість балів у студента за 1-ий та 2-ий змістові модулі буде складати більш ніж 100 балів, то максимально він може отримати не більше 100 балів.

7.2. Якісні критерії оцінювання здобувачів

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки :

- основні поняття і категорії права міжнародного повітряного та космічного права ;

- принципи та систему нормативно-правових джерел з міжнародного повітряного та космічного права;
- класифікацію суб'єктів та об'єкти міжнародного повітряного та космічного права;
- правовий режим повітряного простору;
- правовий режим міжнародних авіап перевезень;
- особливості відповідальності за правопорушення у сфері повітряних відносин;
- міжнародно-правовий режим космічного простору, Місяця та інших небесних тіл;
- правові засади відповідальності у міжнародному космічному праві ;

Необхідний обсяг умінь для одержання позитивної оцінки :

- коректна застосовувати категорії міжнародного повітряного та космічного права;
- вільно орієнтуватися у системі міжнародного повітряного та космічного законодавства, проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел;
- формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу певного спірного юридичного питання та надавати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин;
- доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло;
- працювати у групі в групі, формулюючи власний внесок у виконання завдань групи;
- самостійно поповнювати, систематизувати і застосовувати правові знання;
- використовувати набути знання у подальшій професійній діяльності.

7.3. Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60-74). Несистематичне відвідування занять Відсутність на заняттях без поважних причин. Не достатньо висока активність здобувача під час аудиторних занять. Засвоєння окремих положень змістовного модулю. Неповні відповіді, допущення помилок, не здатність грамотно аналізувати актуальні питання, за темами змістовних модулів. Не достатнє знання категорій дисципліни, що вивчається. Певні складності при застосуванні нормативних актів. Невпевнені навички публічного представлення матеріалу. Здобувачем показано у результаті мінімум знань та умінь.

Добре (75-89). Систематичне відвідування аудиторних занять, відсутність пропусків занять без поважних причин. Достатньо висока активність здобувача під час аудиторних занять, наявність конспекту лекцій з навчальної дисципліни. Засвоєння основних положень тем змістовних модулів, допущення незначних помилок при розкритті питань. Засвоєння основного категорійного апарату з дисципліни, що вивчається та здатність коректна оперувати цими категоріями. Здатність публічно представити матеріал та робити аналітичні висновки з актуальних питань за темами, що вивчаються. Здобувачем показано достатній рівень знань та умінь.

Відмінно (90-100). Систематичне відвідування аудиторних занять, відсутність пропусків занять без поважних причин. Висока активність роботи під час аудиторних занять (лекційних, семінарських), наявність якісного, повного конспекту лекцій. Засвоєння всього матеріалу тем змістовного модулю. Повні та обґрунтовані на семінарі. Знання категорій з дисципліни, що вивчається та здатність вільно та коректна оперувати ними. Уміння опрацьовувати та застосовувати нормативні акти. Вміння мислити узагальнено, проводити наукові дослідження, здатність публічно представляти матеріал. Здобувач показав високий рівень знань та вмінь.

Відповідно до п. 3.2. Положення про рейтингове оцінювання досягнень студентів у Національному аерокосмічному університеті ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» студенту можуть призначатися бали за інші активності, пов'язані з навчальною дисципліною, які нараховуються та можуть бути враховані у загальній оцінці за семестр.

Бали зокрема можуть призначатися за такі активності, пов'язані з навчальною дисципліною, як:

- участь у науковому комунікативному заході (конференції, семінарі, круглому столі тощо) із написанням тез наукової доповіді за предметом навчальної дисципліни (20 балів);
- участь у другому турі Всеукраїнської олімпіади відповідного напрямку (20 балів);
- участь (прослуховування) не менше у 5 вебінарах, пов'язаних з навчальною дисципліною (3-15 балів);
- участь у тренінгу, пов'язаному з навчальною дисципліною (15 балів);
- проходження он-лайн курсу, пов'язаного з навчальною дисципліною (20 балів);
- участь та отриманні рейтингового місця у тематично пов'язаному із предметом навчальної дисципліни студентському конкурсі (30 балів);
- розробка та створення дидактичного матеріалу за тематикою предмету навчальної дисципліни (15 балів) (підтвердження - дидактичний матеріал);
- проведення правоосвітнього заходу із учнями шкіл та інших навчальних закладів за тематикою навчальної дисципліни (20 балів);
- написання реферату /презентації, доповіді (5 балів);
- участь у не менше заходах, що проводяться студентськими професійними об'єднаннями за спеціальністю (5-15 балів);
- інші активності, пов'язані з навчальною дисципліною, за попереднім погодженням із науково-педагогічним працівником, який викладає навчальну дисципліну.

Семестровий контроль (іспит) проводиться у разі відмови здобувача від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту/заліку. Під час складання семестрового іспиту/заліку студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для іспиту складається з двох теоретичних питань. При відповіді на кожне питання студент може отримати максимум 50 балів, підсумковий бал буде складати не більше ніж 100 балів.

Під час складання семестрового заліку або іспиту здобувач має можливість отримати максимум 100 балів

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

8. Політика навчального курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків. Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання. Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Дотримання вимог академічної доброчесності студентами під час вивчення навчальної дисципліни. Під час вивчення навчальної дисципліни студенти мають

дотримуватися загальноприйнятих морально-етичних норм і правил поведінки, вимог академічної доброчесності, передбачених «Положенням про академічну доброчесність Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»» (<https://khai.edu/assets/files/polozhennya/polozhennya-pro-akademichnu-dobrochesnist.pdf>). Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. При виконанні індивідуальної самостійної роботи до захисту допускаються реферати, які містять не менше 60 % оригінального тексту при перевірці на плагіат, есе – 70 %

Вирішення конфліктів. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, а також правила етичної поведінки регламентуються «Кодексом етичної поведінки в Національному аерокосмічному університеті ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»» (<https://khai.edu/ua/university/normativna-baza/ustanovchi-dokumenty/kodeks-etichnoi-povedinki/>).

9. Методичне забезпечення

1. Інтернет-сторінки міжнародних та регіональних органів.
2. На електронній платформі Mentor НАУ «ХАІ» розміщено курс «Міжнародне повітряне та космічне право», який включає лекційний матеріал, завдання до семінарів, силабус, список нормативних актів та рекомендованої літератури.
URL/<https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=7530>

10. Рекомендована література

Базова

1. Конвенція про шкоду, заподіяну іноземними повітряними суднами третім особам на поверхні від 07.10.1952 р. (Римська конвенція). URL.<https://zacon.rada.gov.ua>
2. Конвенція про правопорушення та деякі інші дії, вчинені на борту повітряного судна від 14.09.1963 р. (Токійська конвенція). URL.<https://zacon.rada.gov.ua>
3. Конвенція про уніфікацію деяких правил, що стосуються міжнародних повітряних перевезень (Варшавська конвенція 1929 р.). URL.<https://zacon.rada.gov.ua>
4. Конвенція про боротьбу з незаконним захопленням повітряних суден від 16.12.1970 р. (Гаазька конвенція) .URL.<https://zacon.rada.gov.ua>
5. Конвенція про боротьбу з незаконними актами, направленими проти безпеки цивільної авіації від 23.09.1971 р. (Монреальська конвенція). URL.<http://zacon.rada.gov.ua>
6. Конвенція про міжнародно цивільну авіацію від 07.12.1944 р. (Чиказька конвенція). URL.
http://zacon.rada.gov.ua/laws/show/1995_038
7. Про затвердження Положення про використання повітряного простору України: постанова КМУ від 6.12.2017 р. № 954ю URL.<https://zacon.rada.gov.ua/laws/show/954-2017-%DO%BF#Text>.
8. Угода між Україною та Королівством Нідерландів про міжнародне правове співробітництво щодо злочинів, пов'язаних зі збиттям літака рейсу MH17 Малайзійських

- авіаліній від 17.07.2014 р./ Угоду ратифіковано із заявами Законом № 2506-VIII від 17/07/2018. URL:<https://zacon.rada.gov.ua/laws/show/528002-17#Text>.
9. Протокол про боротьбу з незаконними актами насильства у міжнародних аеропортах цивільної авіації 23.09.1988 (Монреальський протокол) р.). URL:https://ips.ligazakon.net/document/view/MU88310?ed=1988_02_24
 10. Повітряний кодекс України від 19.05.2011 р. № 3393-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 48-49. Ст. 536 (із змін. і допов.).
 11. Декларація правових принципів діяльності держав з дослідження та використання космічного простору: прийнята Генеральною Асамблеєю ООН від 13 грудня 1963 р. URL:https://zacon.rada.gov.ua/laws/show/995_a31#Text.
 12. Договору про принципи діяльності держав з дослідження і використання космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла, від 27 січня 1967 р. URL:<https://unoosa.org/oosa/en/ourwork/spacelaw/treaties/international-spacelaw-treaty.html>
 13. Угода про рятування космонавтів, повернення космонавтів та повернення об'єктів, відправлених в космічний простір, від 22 квітня 1968 р. URL:<https://unoosa.org/oosa/ourwork/spacelaw/treaties/rescueagreement.html>.
 14. Конвенція про реєстрацію об'єктів, що запускаються у космічний простір від 15.09.1976 р. URL:https://www.fac.gov/about/office_org_objects_Launched.pdf.
 15. Міжрамкова угода про співпрацю на Міжнародній космічній станції від 29.01.1998 р. URL:<https://www.stete.gov/wp-content/uploads/2019/02/12927-Vultilateral-Space-Space-Station-1.29.1998.pdf>.
 16. Конвенція про міжнародну відповідальність за шкоду, заподіяну космічними об'єктами від 25.03.1972 р. URL:https://www.faa.gov/about/office-org/headouartes_offices/ast/media/Conv_international_liab_damase.pdf.
 17. Договір про заборону випробувань ядерної зброї в атмосфері, в космічному просторі і над водою від 05.08.1963 № 995_376 URL:https://zacononline.com.ua/documents/show/140465_14046
 18. Конвенція про заборону військового або будь-якого іншого ворожого використання засобів впливу на природне середовище від 18.05.1977 р. № 2692. URL:<https://ips.ligazakon.net/document/MU77K02U>.
 19. Міжнародне співробітництво у використанні космічного простору в мирних цілях: Резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 20 грудня 1961 р. № 1721 (XVI). URL <https://www.books.google.com.ua/books?isbn=5041136548>
 20. Угода про діяльність держав на Місяці та інших небесних тілах від 18.12.1979 р. URL:https://zacon.rada.gov.ua.995_482#Text.
 21. Про космічну діяльність: Закон України від 15.11.1995 р. № 502/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1997. № 1. Ст. 2 (із змін. і допов.).
 22. Корнєєв Ю.В. Транспортне право України: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літ-ри, 2020. 168 с.
 23. Мицик В.В., Буроменський М.В., Гнатовський М.М. Міжнародне публічне право: підручник/ під. Ред. В.В. Мицика. Харків: Право. Т. 2. Основні галузі. 2018. 624 с.
 24. Сироїд Т.Л. Міжнародне публічне право: підручник. Одеса: Фенікс, 2018. 744 с.
 25. Григоров О.М. Міжнародне повітряне право: Підручник. Київ: Фенікс, 2023. 166 с.
 26. Григоров О. М. Міжнародне космічне право: Підручник. Київ: Фенікс, 2023. 130 с.
 27. Андреев С.С., Грушко М. В., Музика В. В. Міжнародне публічне право: навч-метод посіб. Київ: Фенікс, 2021. 292 с.
 28. Сірант М.М. Міжнародне публічне право (схеми та дефініції) : підручник. Львів: Львівська політехніка, 2021. 220 с.

Допоміжна

29. Горник В.Г. Сімак С.В. Комерціалізація космічних технологій – перспективний напрям конкурентоспроможності України. Економіка та управління національним господарством. Том 31 (70). № 2. 2020. С. 69-74.
30. Григоров О. М. Міжнародно-правові засади регулювання відносин у сфері цивільної авіації: становлення та розвиток: монографія. К., 2020. 440 с.
31. Сопілко І.М. Повітряне і космічне право; дискусійні питання. Юридичний вісник. Серія «Повітряне і космічне право». 2015. № 4. С. 161-171.
32. Псюк М.О. Пріоритети державної політики в напрямі розвитку міжнародної кооперації в аерокосмічній галузі. Економіка управління та адміністрування. № 2 (92). 2020. С. 101-106 DOI: [https://doi.org/10.26642/jen-2020-2\(92\)-101-106/](https://doi.org/10.26642/jen-2020-2(92)-101-106/)
33. Космічне право України. Збірник національних і міжнародних правових актів. Відп. ред. Кузнецов Е.І., Малишева Н.Р.. Київ : Атіка, 2012. 464 с.
34. Андрушко І.П. Космічне право України: Проблеми становлення та розвитку. Київ: ТОВ «Вид-во «Юридична думка», 2006. 364 с.
35. Цимбалюк В.С. Поняття, предмет, структура повітряного права України. Ін-т повітряного і космічного права. С. 9-15. URL. <http://conference.nau.edu.ua/ndex/php/UV/article/vieqw/8988>
36. Шереметьєва Є.Т., Шереметьєва О.Ю. Стан наукового дослідження, змісту поняття та предмета повітряного права України. Ін-т космічного і повітряного права. Юридичний вісник. Повітряне і космічне право: наук. пр. Нац. авіац. ун-ту. Т. 3. № 4. 2007. С. 17-21.
37. Малишева Н.Р. Кібербезпека космічної діяльності та можливості її забезпечення засобами міжнародного права. Правова держава. Вип. 32. 2021. С. 250-258.
38. Повітряне право України: навч. посіб./ за заг. Ред. В.В. Костицького. Дрогобич: Коло, 2011. 552 с.
39. Попов В.М. Богатов О.І. Міжнародне космічне право і мілітаризація космосу. Право і суспільство. 2020. № 3. С. 231-239.
40. Беглий О.В. Космічне право: навч.-метод. посіб.. Київ, 2009. 102 с.
41. Заїка Ю.О. Транспортне право України. К. : КНЕ, 2014. 184 с.
42. AllaHordeiuk., AndriiOstropilets, IgorBohdaniukCurrentIssuesOfLegalRegulationOfIntellectualPropertyInSpaceField. International Scientific and Technical Conference “Integrated Computer Technologies in Mechanical Engineering-2021”, Synergetic Engineering. Kharkov, Ukraine, October 28-29, 2021. p.795-816.
43. Гордеюк А. О. Міжнародні стандарти із забезпечення безпеки авіаційної діяльності та їх імплементація у повітряне законодавство України. Модернізація вітчизняної правової системи в умовах світової інтеграції: матеріали наук.-практ. конф. (Крапивницький, 22-23 березня 2023 р.). Кропивницький: ЛА НАУ, 2023. С. 184-187.
44. Алла Гордеюк Порушення принципу засвоєння та використання космічного простору в мирних цілях як глобальна загроза світовій безпеці (правовий аспект). Матеріали І Всеукр. наук-практ. конф «Правові реалії сьогодення» (м. Харків 15 травня 2024 р.) Харків: [Електронне видання] Харківський національний економічний ун-т імені Семена Кузнеця (С. 77-79).
45. Гордеюк А.О. Особливості становлення та тенденції розвитку міжнародного космічного права. Пропілеї права та безпеки.: наук. журнал./ Ред кол. Н.Є. Філіпенко, І.Р. Шинкаренко, Лукашевич С.Ю. та ін. Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського «ХАІ», 2023 . № 2-3. 88 с. з іл. (С. 31-35).
46. Гордеюк А.О. Проблеми забезпечення авіаційної безпеки в умовах воєнного стану в Україні. Матеріали Всеукр. наук-практ. конф. «Безпека та сталий розвиток критичної інфраструктури в умовах воєнного стану» (м. Харків 8 листопада 2023 р.) Харків:[Електронне видання]Нац. аероксм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «ХАІ». 197 с. (С. 43-47). DOI:<https://doi.org/10.32620/SSDCICML>.

11. Інформаційні ресурси

1. Офіційний Організації Об'єднаних Націй – <http://www.un.org/>
2. Офіційний сайт Європейського Союзу – <http://europa.ua/>
3. Міжнародний інститут космічного права – <https://iislweb.org/>
4. <http://rada.gov.ua>. – веб-сторінка Верховної Ради України.
5. <http://www.kmu.gov.ua>. – веб-сторінка Кабінету Міністрів України.
6. <http://www.nau.kiev.ua>. – веб-сторінка нормативні акти України.
7. <http://www.liga.net>. – веб-сторінка пошуковий сервер українського законодавства
8. <http://www.avtoreferat.ukrlib.org>. – веб-сторінка каталог авторефератів дисертацій
9. Міжнародна організація цивільної авіації. – <https://www.icao.int>
10. Міжнародна астронавтична федерація. – <https://www.iafastro.org/>
11. Міжнародна академія астронавтики. – <https://iaaweb.org/>
12. Комітет з дослідження космічного простору. – <https://cosparhg.cnes.fr/>.